

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษา
ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
(School-Based Management: SBM)

กษมธ โกษาพันธุ์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(School-Based Management: SBM) จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการสอน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 26 สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิโดยการเทียบสัดส่วน จำนวน 127 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .983 ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความพึงพอใจต่อเรื่องการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ครูที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน 3) ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเทคนิคการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ

ความพึงพอใจ ครู การบริหารสถานศึกษา รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

บทนำ

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(School-Based Management: SBM) เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญจะทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้และการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประสบผลสำเร็จ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการบริหารจัดการที่เป็นไปตามความต้องการของสถานศึกษา โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาในการใช้อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ดำเนินการ แก้ปัญหาและจัดกิจกรรม

การศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อคุณภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ทางการบริหารและการจัดการศึกษาที่กระจายอำนาจในการจัดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอีกแบบหนึ่ง ซึ่งนักบริหารจัดการนักวิชามีความเชื่อว่าเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จะเกิดการบริหารในเชิงประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการจัดการให้แก่หน่วยปฏิบัติ คือ โรงเรียนหรือสถานศึกษาให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ มีความเป็นอิสระคล่องตัวในการตัดสินใจ การบริหารจัดการทั้งด้านการเรียนการสอน ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป โดยการมีส่วนร่วมจากบุคลากรทุกฝ่ายประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู ตัวแทนผู้ปกครองและชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่าและบุคคลหน่วยงานที่มีประโยชน์ได้เสีย (Stakeholders) เพื่อร่วมกันบริหารสถานศึกษาได้บริหารทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ตามยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาสถานศึกษา (อานวย ทองโปรง, 2553, หน้า 201)

หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management : SBM) เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยให้เกิดการปรับปรุงต่าง ๆ ดังกล่าวได้ โดยการกระจายการควบคุมจากส่วนกลางไปสู่ระดับโรงเรียนแนวทางนี้มุ่งให้กลุ่มผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด อันได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนได้มีโอกาสควบคุมสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนได้มากขึ้น โดยเชื่อว่า การบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) ต้องพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านเทคนิคการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) ด้านการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 3) ด้านบทบาทผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ 4) ด้านผลของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เกิดขึ้นในเชิงบวก หากสถานศึกษาสามารถพัฒนาได้ทั้ง 4 ด้าน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นก็จะส่งผลดีต่อเป้าหมายสูงสุดต่อองค์กร

กลุ่มเครือข่ายที่ 26 ของสำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 โรงเรียน คือ 1) โรงเรียนคลองกุ่ม (เสรีไทย อนุสรณ์) 2) โรงเรียนประสาทวิทยา 3) โรงเรียนพิชัยพัฒนา และ 4) โรงเรียนวัดพิชัย จากปัญหาในด้านต่างๆ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายที่ 26 สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) ก็เพื่อการปรับปรุงระบบบริหารเป็นไปอย่างคล่องตัว บริหารโดยยึดแนวทางการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนแล้วนั้น ก็ยังคงพบปัญหาในด้านต่างๆ เช่น ผู้บริหารขาดการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา ซึ่งเป็นเทคนิคการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ขาดความมีส่วนร่วมจากครูและผู้ปกครองต่อการสร้างยุทธศาสตร์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ขาดความสามารถเชิงบริหารในรูปแบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เนื่องจากผู้บริหารอาจมีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่มากนัก รวมถึงการเป็น

แบบอย่างที่ดีทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ความซื่อสัตย์ ซึ่งถือว่าบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา พึงควรมี และผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เกิดขึ้นในเชิงบวก เช่น การสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากร การสร้างผู้นำในทุกระดับ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในองค์กร ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM)
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการสอน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายที่ 26 สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 158 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายที่ 26 สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 127 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิโดยการเทียบสัดส่วน
2. เนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัย คือ ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) 4 ด้าน คือ ด้านเทคนิคการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านบทบาทผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และด้านผลของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในเชิงบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายที่ 26 สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 158 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายที่ 26 สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 ได้จำนวน 127 คน โดย

การสุ่มแบบชั้นภูมิโดยการเทียบสัดส่วน ประกอบด้วยครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากลุ่ม
เครือข่ายที่ 26 สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 เพศหญิง จำนวน 64
คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 เพศชายจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 มีประสบการณ์ในการสอน 1 – 5
ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 ประสบการณ์ในการสอน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 39 คน คิดเป็น
ร้อยละ 30.7 และประสบการณ์ในการสอน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงเชิง
เนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา
ของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย
แบบสอบถาม เรื่องความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคนิคการบริหาร
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐาน ด้านบทบาทผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และด้านผลของการบริหารโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐานที่เกิดขึ้นในเชิงบวก ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .983 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย () ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of
Variance)

ผลการวิจัย

1. ครูมีความพึงพอใจต่อเรื่องการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐาน (School – Based Management: SBM) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (= 3.75) เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านบทบาทผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้าน
การสร้างยุทธศาสตร์เพื่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านผลของการบริหาร
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เกิดขึ้นในเชิงบวก และด้านเทคนิคการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหาร
สถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM)
โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และรายด้านทุกด้านไม่
แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความพึง
พอใจต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based
Management: SBM) โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 แต่เมื่อ
พิจารณารายด้านพบว่า ด้านเทคนิคการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) พบประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

1. ครูมีความพึงพอใจต่อเรื่องการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความพึงพอใจ ด้านบทบาทผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุดรองลงมาคือ ด้านผลของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เกิดขึ้นในเชิงบวก ด้านการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และลำดับสุดท้ายคือ ด้านเทคนิคการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ทั้งนี้เนื่องมาจาก ในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหาร ควรกำหนดฐานรากของการปฏิบัติให้เป็นปทัสฐาน สำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่แน่นอนและเหมาะสมเพื่อให้เป็นกรอบกำหนดทิศทางการดำเนินงานที่ถูกต้องแม่นยำ ประคองแผนที่ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงสมควรจะกำหนดแผนการบริหารสถานศึกษาให้เป็นรูปร่างที่รัดกุม ถี่ถ้วนรอบคอบและปฏิบัติได้ง่าย ด้วยการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โครงสร้าง การจัดการศึกษา และกลไก สนับสนุนที่ต้องพัฒนาของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษา (สมพิศ ให้งาม, 2553: 60) ผู้บริหารได้สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รวมถึงบุคลิกลักษณะและการวางตัวของผู้บริหารสถานศึกษาต่อภาวะการเป็นผู้นำในสถานศึกษาจนเป็นที่ยอมรับ โดยเริ่มจากสร้างความรู้ และให้บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการศึกษา พัฒนาคน พัฒนางาน และองค์กร

ธีระ รุญเจริญ (2548, หน้า 168 – 181) กล่าวว่า ผู้บริหารในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่จะบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ต้องมีเทคนิคและขั้นดังนี้ คือ การสร้างความตระหนักและความเข้าใจตนเองก่อน ต้องยอมรับ และเปิดโอกาสให้ประชาชน ครู นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร ต้องพัฒนาคน พัฒนาองค์กร ให้ความรู้เพื่อให้ทุกคนรู้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง วิเคราะห์สภาพโรงเรียน กำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม รวมถึงการประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งในฐานะผู้อำนวยการความสะดวกให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา อาทิ การจัดสื่อเทคโนโลยี การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยการเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา ไปทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ทันต่อสถานการณ์ และความเจริญก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงของโลกอาจยังไม่ทั่วถึง รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้บริหารพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ

ชนบทพันธุ์ คำชู (2550, 71) เรื่อง ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประสาทวิทยา สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประสาทวิทยา สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครในเรื่องของการตรวจสอบและถ่วงดุล การกระจายอำนาจ และการบริหารตนเอง อยู่ในระดับที่พึงพอใจมาก และสอดคล้องกับ ภาควิชา รอดทอง (2558,) เรื่อง ความพึงพอใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 เพชรบูรณ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้วิจัยอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) ด้านเทคนิคการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก คือ การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้เล็งเห็นว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ไม่มีเวลา ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ขาดการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษา รวมถึงขาดงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นเรศ หินนุกุล (2548) เรื่อง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ไม่มีเวลา ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ขาดการประสานงานระหว่างสถานศึกษา กับคณะกรรมการสถานศึกษา ขาดงบประมาณ ข้อเสนอแนะ แนวทางในการแก้ปัญหา ได้แก่ หน่วยงานในระดับเหนือ ควรจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ แต่งตั้งบุคคลที่เหมาะสมในการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และหน่วยเหนือ ควรมีการประกาศเกียรติคุณ แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ที่ปฏิบัติงานดี เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

1.2 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) ด้านการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก คือ การสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า ขาดความรู้เรื่องการบริหารโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนน้อย ขาดทักษะเรื่องกระบวนการตัดสินใจเป็นกลุ่ม จึงขาดการประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน และศิษย์เก่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัย บุญประเสริฐ (2549, หน้า 54) กล่าวว่า คณะกรรมการโรงเรียนบุคลากรที่เป็นคณะกรรมการยังขาดคุณสมบัติที่เหมาะสมอยู่ เช่น ขาดความรู้เรื่องการบริหารโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนน้อย ขาดทักษะเรื่องกระบวนการตัดสินใจเป็นกลุ่ม การลดปัญหาความขัดแย้ง การแก้ปัญหา ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองหรือของ

คณะกรรมการว่าจะมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบมากนักน้อยเพียงใด ไม่แน่ใจว่ากรรมการโรงเรียนที่ตนสังกัดนั้นเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา หรือคณะกรรมการที่มีหน้าที่ตัดสินใจ

1.3 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) ด้านบทบาทผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก คือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญในการผลักดันให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน ทำให้เกิดข้อขัดแย้งในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องรู้จักวิธีจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรองทิพย์ นาควิชตร (2552, หน้า 29) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องผลักดันให้ผู้ร่วมงาน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอันดีงาม ด้วย การคิด “ต่าง” คิดเชิง “สร้าง” คิดหลายทางหลายมิติคิดเป็นประโยชน์คิดบวกและคิดแก้ปัญหาด้วยความรับผิดชอบอย่างเป็นจริงและปฏิบัติได้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ภารกิจสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) ด้านผลของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เกิดขึ้นในเชิงบวก อยู่ในระดับมาก คือ การสร้างผู้นำใหม่ในทุกระดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษายังขาดความเชื่อมั่นที่จะผลักดันให้ครูขึ้นมาเป็นผู้นำในระดับต่างๆ ในสถานศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งอาจเกิดปัญหาในการสร้างทีมในการปฏิบัติงาน ขาดผู้นำในการสร้างความคิด การตัดสินใจ ดังนั้น ผู้บริหารควรให้การยอมรับ ความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้ภารกิจสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2549, หน้า 79) กล่าวว่า ผู้บริหารในฐานะผู้นำในการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้าและนำการเปลี่ยนแปลง ต้องสร้างวัฒนธรรมใหม่โดยทำให้ทุกคนสามารถแสดงภาวะผู้นำได้อย่างกว้างขวาง ทั่วทั้งโรงเรียนจะเต็มไปด้วยผู้นำที่สร้างประสิทธิภาพโดยการเรียนรู้การทำงาน เป็นทีมและการมีส่วนร่วม สร้างความสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกันแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทั้งในสถานการณ์ปกติ และสถานการณ์ที่เสี่ยง มุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการจัดการศึกษา ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในอนาคต และเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม

2. ครูที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management : SBM) โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ภาคภูมิ ลอดทอน (2558, หน้า 63) เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 โดยจำแนกตามเพศในการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลด้านการบริหารงานทั่วไป และรวมทุกด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. ครูที่มีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติงานต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) ด้านเทคนิคการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 – 5 ปี กับ 6 – 10 ปี มีความพึงพอใจต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 6 – 10 ปี มีความพึงพอใจต่อการบริหารในสถานศึกษาสูงกว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 – 5 ปี ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอนอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับ เกษม คำศรี(2547 : 105) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ข้าราชการครูสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานข้าราชการครู สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ณ โรงเรียนปัจจุบัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านลักษณะของงาน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ณ โรงเรียนปัจจุบันแล้ว ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ณ โรงเรียนปัจจุบันน้อยกว่า 5 ปี มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ ณ โรงเรียนปัจจุบัน 10 ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านเทคนิคการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หน่วยงานในระดับเหนือควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ แต่งตั้งบุคคลที่เหมาะสมในการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และหน่วยเหนือควรมีการประกาศเกียรติคุณแก่คณะกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานดีเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ
2. ด้านการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ควรมีการประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน และศิษย์ ประชุมทำความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และข้อตกลงของเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน และศิษย์ โดยยึดหลักความสำคัญของผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ด้านบทบาทผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารควรใช้วิธีจัดความขัดแย้งในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ผลักดันให้ผู้ร่วมงาน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอันดีงาม ด้วยการคิด “ต่าง” คิดเชิง “สร้าง” คิดหลายทางหลายมิติคิดเป็นประโยชน์คิดบวกและคิดแก้ปัญหาด้วยความรับผิดชอบอย่างเป็นจริงและปฏิบัติได้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ภารกิจสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ด้านผลของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เกิดขึ้นในเชิงบวก ผู้บริหารควรให้การยอมรับ ความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้ภารกิจสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

สิทธิภาพ ผู้บริหารต้องสร้างวัฒนธรรมใหม่โดยทำให้ทุกคนสามารถแสดงภาวะผู้นำได้อย่างกว้างขวาง ทั้งทั้งโรงเรียนจะเต็มไปด้วยผู้นำที่สร้างควมมีประสิทธิภาพโดยการเรียนรู้การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมสร้างความสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกันแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทั้งในสถานการณ์ปกติ และสถานการณ์ที่เสี่ยง มุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการจัดการศึกษา ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในอนาคต และเป็นที่ยังปรารถนาของสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) ในด้านอื่นๆ เช่น ด้านการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน
2. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของครูโรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดกรุงเทพมหานคร หรือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารสถานศึกษา
3. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ นำมาเปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) ของครูทั้งสองกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2552). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา. สมุทรปราการ: ชีรสาสน์พับลิวเซอร์.
- ธีระ รุญเจริญ และคณะ. (2548). การมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- ธวัชชัย รัตตัญญู. (2551). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตมหาวิทยลัยสยาม.
- นเรศ หิ่่นนุกูล. (2548). การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2548). โรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. 2548. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2553). ภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์. สืบค้นเมื่อ 6 เมษายน 2558 จาก

<http://suthep.ricr.ac.th>.

สุธีรัชย์ ภิญ โณดม. (2556). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบ
การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนบ้านบางกะปิ สำนักงานเขตบางกะปิ
สังกัดกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อุทัย บุญประเสริฐ. (2549). รายงานการวิจัย การศึกษาแนวทางการบริหารและจัด
การศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

อำนาจ ทองโปรง. (2553). การบริหารทรัพยากรและการจัดการทางการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.